

Nr 256.

Godkänd av första kammaren den 15 maj 1934.

Godkänd av andra kammaren den 15 maj 1934.

Riksdagens skrivelse till Konungen i anledning av Kungl. Maj:ts proposition till riksdagen med förslag till ändrad lydelse av § 24 riksdagsordningen samt till lag om ändring i vissa delar av lagen den 26 november 1920 (nr 796) om val till riksdagen.

(Konstitutionsutskottets utlåtande nr 16.)

Till KONUNGEN.

Uti en den 9 mars 1934 dagtecknad proposition, nr 216, har Eders Kungl. Maj:t under åberopande av utdrag av protokollet över justitiedepartementsärenden för samma dag dels till riksdagens prövning i grundlagsenlig ordning framlagt vid propositionen fogat förslag till ändrad lydelse av § 24 riksdagsordningen, dels ock föreslagit riksdagen att, under förutsättning att ändring i riksdagsordningen i överensstämmelse med nyssnämnda förslag bleve av riksdagen i grundlagsenlig ordning beslutad, antaga propositionen bilagt förslag till lag om ändring i vissa delar av lagen den 26 november 1920 om val till riksdagen.

Det måste anses vara av vikt, att de röstberättigade i största möjliga utsträckning beredas tillfälle att utöva den enligt författningen dem tillerkända rösträtten. De åtgärder som redan vidtagits till underlättande av röstningen fylla emellertid icke skäligen anspråk. Valsedelsförsändelseinstitutet för äkta makar användes visserligen i stor utsträckning och fyller ett verkligt behov. Men däremot har rätten för vissa yrkes- och tjänstemän att insända valsedel kommit till förhållandevis ringa användning bland de därtill berättigade och ej fått någon nämnvärd praktisk betydelse. Utöver de grupper yrkes- och tjänstemän, som nu äga rätt använda valsedelsförsändelse, finnas dessutom åtskilliga andra kategorier väljare — såväl yrkes- eller tjänstemän som andra — för vilka befrielse från kravet på personlig inställelse vid valförrättning i hemorten skulle vara av stort värde. Då emellertid valsedelsförsändelseinstitutet icke ens är tillfredsställande för de begränsade grupper yrkes- och tjänstemän, å vilka det för närvarande äger tillämpning, och då dessutom betänkligheter ur valsäkerhetens synpunkt måste möta att utsträcka institutets till-

lämplighet till de andra kategorier av väljare, för vilka befrielse från kravet på personlig inställelse vid valförrättningen i hemorten kan vara erforderlig, böra andra vägar för underlättande av valdeltagandet beträdas.

En utväg, som medger upprätthållande av kravet på personlig inställelse inför valförrättare, angavs beträffande andrakammarvalen i propositionen nr 227 till föregående års riksdag och vann då riksdagens principiella anslutning. Den har efter fullbordad utredning närmare utvecklats i Eders Kungl. Maj:ts nu föreliggande proposition. Utredningen visar, att de hinder av teknisk eller annan art, som möjligen kunde antagas vara förhanden för införande av en röstningsanordning, enligt vilken röstberättigad vid andrakammarvalen äger rätt att avlämna valsedel i annat valdistrikt än det, där han är i röstlängd uppförd, icke kunna anses föreligga. Även erfarenheten från Finland, där en dylik röstningsmetod tillämpas, pekar enligt utredningen i samma riktning. Den föreslagna rätten till röstning vid valförrättning utom hemorten synes vara ägnad att underlätta valdeltagandet i högre grad och med mindre risk för valsäkerheten än ett utvidgat valsedelsförsändelseinstitut. Därigenom att rätten att rösta vid valförrättning utom hemorten icke behöver knytas blott till vissa begränsade grupper av väljare utan kan komma en var till godo, som av vad anledning som helst valdagen vistas å annan ort inom riket än hemorten, skulle förslaget genomförande bereda ett stort antal röstberättigade, som med gällande bestämmelser icke erhålla tillfälle att utöva sin rösträtt, möjlighet härtill.

Föregående års riksdag ifrågasatte, om icke valsedelsförsändelseinstitutet för yrkes- och tjänstemän inom landet borde begränsas eller avskaffas, för så vitt det visade sig tekniskt möjligt att på andra vägar på ett tillfredsställande sätt underlätta valdeltagandet. Institutet kan i de flesta men icke i alla fall ersättas av röstning å annan ort. En tekniskt tillfredsställande väg att underlätta valdeltagandet för de yrkes- och tjänstemän, som nu hava rätt att rösta medelst valsedelsförsändelse, har anvisats genom den i Eders Kungl. Maj:ts proposition föreslagna, med röstningen å annan ort i väsentliga delar likartade röstavlämnningen före valet. Även om ett genomförande av förslaget i denna del i något enstaka fall skulle kunna försämra ställningen för den, som nu är berättigad rösta medelst valsedelsförsändelse, torde likväl den ökade säkerhet varmed röstning genom valsedels avlämnande före valet kan ske fullt uppväga denna olägenhet. En fördel med denna anordning är dessutom, att den såsom i Eders Kungl. Maj:ts proposition påvisats väl kan tillämpas även för medborgare, som vistas utomlands. Det flera gånger framförda kravet att underlätta valdeltagandet för utrikes vistande tillgodoses enligt Eders Kungl. Maj:ts förslag i den utsträckning, som kan anses möjlig och lämplig med hänsyn till valsäkerheten.

I den föreslagna vallagtexten har riksdagen funnit sig böra företaga vissa mindre jämkningar, främst i syfte att skapa ökade garantier mot obehörigt uttagande av röstlängdsutdrag. Riksdagen har sålunda ansett bl. a. att skriftlig ansökan om röstlängdsutdrag skall vara egenhändigt undertecknad och bevittnad.

Frågan om underlättande av deltagandet i de kommunala valen och elektorsvalen finner riksdagen, i likhet med departementschefen, för närvarande böra anstå och i sinom tid göras till föremål för ytterligare utredning.

På grund av vad sålunda anförts får riksdagen, som antagit såsom vilande till vidare grundlagsenlig behandling Eders Kungl. Maj:ts förslag till ändrad lydelse av § 24 riksdagsordningen, med förklarande att Eders Kungl. Maj:ts förevarande förslag till lag om ändring i vissa delar av lagen den 26 november 1920 om val till riksdagen ej kunnat av riksdagen i oförändrat skick antagas, anmäla, att riksdagen, under förutsättning och villkor att ändring av riksdagsordningen i överensstämmelse med ovan nämnda förslag varder i grundlagsenlig ordning slutligt genomförd, för sin del antagit följande

L a g

om ändring i vissa delar av lagen den 26 november 1920 (nr 796) om val till riksdagen.

Häri genom förordnas, att 54, 55, 60—66, 69—78, 93, 95 och 96 §§ lagen den 26 november 1920 om val till riksdagen ävensom rubriken till 71—75 §§ samma lag skola erhålla ändrad lydelse på sätt nedan angives:

54 §.

1. Val i hela riket till andra kammaren förrättas, då valen ske på grund av 17 § 1 mom. riksdagsordningen, å tredje söndagen i september månad samt, i fall som i 17 § 2 mom. riksdagsordningen avses, å den sön- eller helgdag som av Konungen bestämmes.

2. Annat val till andra kammaren än i 1 mom. sägs förrättas å sön- eller helgdag.

55 §.

När val — — — i ortstidningar.

I kungörelsen skall upptagas:

- 1) antalet av dem, som skola väljas inom valkretsen;
- 2) dag och tid för valet;
- 3) valstället för varje valdistrikt;
- 4) bestämmelserna i 60 § 1 och 2 mom. samt 71 §, i den mån de äga tillämpning å valet; samt
- 5) bestämmelserna i 70 § 2 mom.

60 §.

1. Är någon på grund av vistelse å annan ort förhindrad att utöva sin rösträtt vid valförrättningen i det valdistrikt, där han är i röstlängden uppförd, må han avlämna valsedel, avseende valet i valkretsen dit nämnda distrikt hör, vid valförrättning i annat valdistrikt inom riket eller, då val ej samtidigt äga rum i hela riket, i annat valdistrikt inom samma valkrets.

2. Väljare, som avlämnar valsedel i annat valdistrikt än det han tillhör,

skall innehava för sådant ändamål till ifrågavarande val utfärdat utdrag ur röstlängden i sistnämnda valdistrikt, utvisande att han där är upptagen såsom röstberättigad.

3. Röstlängdsutdrag som i 2 mom. avses utfärdas på landet av valnämndens ordförande och i stad av den magistraten därtill förordnar samt tecknas å blankett, som tillhandahålles av statsverket.

Sådant utdrag må ej utfärdas före det röstlängden blivit, på sätt i 45 § sista stycket sägs, underskriven eller försedd med intyg att anmärkning mot densamma ej inom behörig tid framställts, ej heller senare än dagen före valdagen.

Den som vill erhålla röstlängdsutdrag rörande sin rösträtt skall därom antingen personligen göra framställning hos den som äger utfärda utdraget eller ock till denne låta inlämna eller med allmänna posten insända egenhändigt undertecknad, av minst en person bevitnad ansökan. Ansökan må ock insändas till kommunalnämndens ordförande eller magistraten i den ort, där sökanden är uppförd i röstlängd, och skall i sådant fall ordföranden eller magistraten ofördröjligen överlämna ansökningen till den som har att utfärda utdraget. I ansökan bör uppgivas den sökandes fullständiga namn, födelseår och hemvist inom nämnda ort.

Där så begäres, skall utdrag med posten översändas till sökanden. Möter, då ansökan inkommit med posten, hinder för utfärdande av begärt utdrag, skall meddelande härom med angivande av hindrets art ofördröjligen översändas till sökanden.

4. Över gjorda ansökningar om röstlängdsutdrag samt utfärdade utdrag skall utdragsutfärdaren föra förteckning enligt av Konungen fastställt formulär. Överlämnas utdrag till sökanden personligen, skall denne i förteckningen genom sin namnteckning erkänna att han mottagit detsamma. I annat fall skall utfärdaren i förteckningen anmärka till vem utdraget överlämnats eller under vilken adress det avsänts till sökanden.

Förteckning som här avses skall av utdragsutfärdaren omedelbart efter valet insändas till Konungens befallningshavande.

61 §.

1. Vid valförrättningen skola användas särskilda valkuvert och, för ändamål som i 62 § 3 mom. och 65 § 3 mom. sägs, särskilda ytterkuvert. Kuvert som nu sagts tillställas före valet genom statsverkets försorg valnämndens ordförande eller magistraten.

2. I vallokalen skola till lämpligt antal finnas avskilda platser, avsedda att möjliggöra för väljare att med valhemlighetens bevarande inlägga sin valsedel i valkuvert. För sådant ändamål skola dessa platser vara inrättade med skärmar eller på annat dylikt sätt, dock så att för såväl valförrättaren som allmänheten är synligt när en plats är upptagen; och åligger det valförrättaren att vaka över att väljares förehavande där ej må av någon kunna iakttagas.

3. Vid valet skall begagnas valurna för nedläggande av valkuvert och ytterkuvert. Omedelbart före röstningens början visar ordföranden de närvarande att urnan är tom.

62 §.

1. Envar som anmäler sig till röstning erhåller vid valbordet ett valkuvert. Sedan väljaren vid någon av de i 61 § 2 mom. omförmälda avskilda platser inlagt sin valsedel i kuvertet och tillslutit detsamma, överlämnar han utan dröjsmål personligen kuvertet till ordföranden.

2. Den som är upptagen i röstlängden för valdistriktet skall, då han överlämnar valkuvertet, för valförrättaren uppgiva sitt fullständiga namn och sitt hemvist inom valdistriktet. Sedan ordföranden förvissat sig om att den som vill rösta är i röstlängden upptagen såsom röstberättigad och tillsett att kuvertet är tillslutet och utan annat märke än i 96 § föreskriven ändamålsbeteckning, nedlägger ordföranden kuvertet i valurnan, i sammanhang varmed i röstlängden vid den röstandes namn göres anteckning att rösträtten utövats. Valkuvert, som ej är tillslutet eller som är märkt med annat kännetecken än föreskriven ändamålsbeteckning, varde ej mottaget.

3. Den som tillhör annat valdistrikt skall, då han överlämnar valkuvertet, tillika avlämna röstlängdsutdrag som i 60 § sägs, sedan han å detsamma vid valbordet tecknat sitt namn. Finnes utdraget vara i behörig ordning och föreligger ej anledning antaga att den som vill rösta är annan än den utdraget avser, samt är kuvertet tillslutet och utan annat märke än föreskriven ändamålsbeteckning, mottager ordföranden kuvertet jämte utdraget; i annat fall skall mottagande vägras. Ordföranden inlägger sålunda mottaget kuvert jämte utdraget i ett ytterkuvert, å vilket antecknas ej mindre valkrets och valdistrikt där valkuvertet avlämnats än även valkrets och valdistrikt som väljaren tillhör. I sammanhang härmed antecknas väljarens namn jämte sistnämnda valkrets och valdistrikt i en särskild förteckning, som föres enligt av Konungen fastställt formulär. Därefter tillsluter ordföranden ytterkuvertet och nedlägger det i valurnan.

4. Väljare, som på grund av kroppsligt fel är oförmögen att i föreskriven ordning avgiva sin röst, äge att till biträde vid röstningen anlita den han själv därtill utser.

63 §.

1. Äro äkta makar båda röstberättigade, må den ena av dem ingiva valsedel genom andra maken. Vill make begagna den rätt nu är sagd, skall valsedelsförsändelse anordnas tidigast trettio dagar före valet på sätt nedan sägs.

2. För valsedelsförsändelse skall användas ett valkuvert (innerkuvert) och ett ytterkuvert, båda av särskilt slag. Dessa kuvert tillhandahållas genom statsverkets försorg. Ej må för ändamålet andra kuvert brukas.

3. Väljaren skall själv frivilligt inlägga sin valsedel i innerkuvertet och tillsluta detta samt i närvaro av ett ojävigt vittne inlägga innerkuvertet i

ytterkuvertet, vilket omedelbart därpå av väljaren tillslutes. En å ytterkuvertet anbragt förklaring att sålunda tillgått skall därefter av väljaren egenhändigt undertecknas. Vid namnet tecknas uppgift å det valdistrikt väljaren vid tiden för valet tillhör och hans hemvist inom valdistriktet.

Vittnet intygar å ytterkuvertet, att väljaren egenhändigt undertecknat ovan nämnda förklaring, med angivande av dag och ort för intygets meddelande.

64 §.

Kuvert för valedelsförsändelse varom i 63 § sägs skola i god tid före valet finnas tillgängliga på landet hos ordföranden och ledamöter i valnämnd och i kommunalnämnd, i stad hos magistraten ävensom hos de tjänstemän eller andra personer, åt vilka magistraten uppdrager att i sådant hänseende tillhandagå väljarna, samt utom riket å beskickningar och konsulat, där röstmottagning enligt 71 § skall äga rum.

65 §.

1. Äkta make, som vill avgiva valedel för andra maken, avlämnar vid valförrättningen till ordföranden valedelsförsändelse varom i 63 § sägs ävensom, där andra maken tillhör annat valdistrikt än det där avlämnandet sker, sådant röstlängdsutdrag som i 60 § sägs rörande denna make.

2. Finnes, att båda makarna äro röstberättigade, att ytterkuvertet är sådant som i 63 § 2 mom. avses, samt att därå äro tecknade förklaring av väljaren ävensom vittnesintyg i behörigt skick, och förekommer ej skälig anledning antaga att ytterkuvertet blivit efter tillslutandet öppnat, bryter ordföranden ytterkuvertet; i annat fall varde det ej mottaget.

3. Är innerkuvertet sådant som i 63 § 2 mom. avses samt tillslutet och utan annat märke än i 96 § föreskriven ändamålsbeteckning, skall ordföranden, där kuvertet lämnats för väljare som tillhör det valdistrikt där röstningen sker, omedelbart nedlägga kuvertet i valurnan, i sammanhang varmed röstlängden vid den röstades namn göres anteckning att rösträtten utövats. Lämnas kuvertet för väljare som tillhör annat valdistrikt, skall kuvertet jämte det avlämnade röstlängdsutdraget inläggas i sådant ytterkuvert som i 61 § 1 mom. avses, å vilket antecknas ej mindre valkrets och valdistrikt där avlämnandet skett än även valkrets och valdistrikt som väljaren tillhör, i sammanhang varmed väljarens namn jämte sistnämnda valkrets och valdistrikt antecknas i den i 62 § 3 mom. omförmälda förteckning. Därefter tillsluter ordföranden ytterkuvertet och nedlägger det i valurnan.

Är innerkuvertet ej sådant som i 63 § 2 mom. avses eller ej tillslutet eller finnes å detsamma annat märke än ändamålsbeteckningen, varde det återlämnat.

66 §.

Ej må någon i annan ordning än nu är sagd utöva sin rösträtt; dock att om rätt att i vissa fall före valet avlämna valedel gäller vad i 71—75 §§ här nedan stadgas.

69 §.

1. När alla — — — — röstningen avslutad.
2. Omedelbart därefter uttagas ur valurnan de däri nedlagda valkuverten och ytterkuverten samt räknas öppnade. Jämväl räknas antalet personer som avgivit valsedel dels enligt anteckningarna i röstlängden dels ock enligt den i 62 § 3 mom. omförmälda förteckning. Därefter tillkännagives antalet valkuvert, antalet ytterkuvert samt antalet av nyssnämnda personer.
3. Ytterkuverten inläggas i ett eller flera omslag. Å varje omslag antecknas de ineliggande ytterkuvertens antal.
4. Därefter öppnas valkuverten och uttages innehållet. Befinnes valkuvert vara tomt eller dess innehåll utgöras av annat eller mera än en valsedel eller av en valsedel som kan antagas vara ogill, skall, sedan i sistnämnda fallen innehållet återinlagts i valkuvertet, detta läggas åsido. Antalet sålunda åsidolagda valkuvert räknas och kuverten inläggas i ett eller flera omslag. Å varje omslag antecknas antalet ineliggande valkuvert.
5. De valsedlar, vilka icke enligt 4 mom. återinlagts i sina valkuvert, ordnas i grupper sålunda, att sedlar, vilka äro likalydande med avseende å väljarbeteckning som i 59 § andra stycket sägs (kartell-, parti- och fraktionsbeteckning), sammanföras i en grupp. Antalet valsedlar i varje grupp räknas, varefter sedlarna i varje grupp för sig inläggas i ett eller flera omslag. Å varje omslag antecknas de ineliggande valsedlarnas väljarbeteckning samt antal.
6. Omslag varom i denna paragraf förmäles tillhandahållas av statsverket. Omslagen skola, förutom ovan föreskrivna anteckningar, förses med anteckning utvisande valdistriktet där förrättningen äger rum samt omsorgsfullt förseglas under minst två närvarandes sigill.
7. Förrättningen bör utan avbrott bringas till slut. Därest särskilda skäl föranleda avbrott, må förrättningen icke avbrytas i annan ordning än att, sedan de i 2 och 3 mom. föreskrivna åtgärder vidtagits, verkställandet av de i 4 och 5 mom. föreskrivna åtgärder i sin helhet uppskjutes, dock icke längre än till påföljande dag. Innan förrättningen sålunda avbrytes, skall tid för densamma fortsättande tillkännagivas; och skola valkuverten inläggas i omslag, vilka förseglas under minst två närvarandes sigill. Dessa omslag jämte andra till valet hörande handlingar skola därefter läggas i säkert förvar; och må förrättningen ej ånyo företagas, innan valförrättaren inför öppna dörrar förvissat sig om att de åsatta sigillen äro obrutna.
8. Vid förrättningen skall föras protokoll enligt formulär som fastställes av Konungen. I protokollet antecknas:
 - a) antalet valkuvert, antalet ytterkuvert och antalet väljare enligt den i 2 mom. omförmälda räkning;
 - b) antalet omslag, vari ytterkuverten enligt 3 mom. inlagts;
 - c) antalet valkuvert, vilka enligt 4 mom. lagts åsido, jämte antalet omslag, vari dessa kuvert inlagts;
 - d) antalet valsedlar i varje sådan grupp, som omförmäles i 5 mom., jämte antalet omslag, vari gruppens sedlar inlagts.

I protokollet skola avtryckas de sigill, med vilka ovannämnda omslag förseglats.

70 §.

1. Sedan valprotokollet upplästs och dess riktighet bekräftats av ordföranden och två av de närvarande, förklaras valförrättningen avslutad.

2. Valförrättaren insände därefter ofördröjligen till Konungens befallningshavande dels de förseglade omslag som i 69 § avses dels ock valprotokollet, röstlängden och den i 62 § 3 mom. omnämnda förteckning. Sker insändandet med allmänna posten, skall försändelsen anordnas som värdepost.

Om rätt för väljare att i vissa fall avlämna valsedel före valet.

71 §.

1. Kan med skäl antagas, att röstberättigad kommer att valdagen vistas utom riket eller att röstberättigad, vilken utövar militärtjänst eller tillhör besättning eller annan personal å fartyg eller personalen vid statens järnvägar eller vid enskilt järnvägsföretag eller vid post-, tull- eller lotsverket, till följd av tjänstens utövning icke kan komma tillstädes vid valförrättningen i något valdistrikt, må sådan röstberättigad före valdagen avlämna valsedel, avseende valet i den valkrets där han är i röstlängd upptagen.

Väljare, som sålunda avlämnar valsedel före valdagen, skall innehava röstlängdsutdrag som i 60 § omnämles.

2. Röstning som i 1 mom. sägs må ske, då val i hela riket skola samtidigt förrättas, inom riket i varje stad inför röstmottagare som magistraten förordnar samt utom riket hos svensk beskickning i Europa och, i den mån Konungen så förordnar, hos annan svensk beskickning och å svenskt konsulat, därvid beskickningens eller konsulatets chef eller den han i sitt ställe sätter är röstmottagare. Skall val förrättas endast i viss valkrets, må sådan röstning ske i varje stad inom valkretsen samt vid val i Stockholms läns valkrets jämväl i Stockholm, vid val i Göteborgs och Bohus läns landstingsområdes valkrets jämväl i Göteborg och vid val i Malmöhus läns valkrets jämväl i Malmö, Hälsingborg, Landskrona och Lund inför röstmottagare som magistraten förordnar. Röstmottagning skall äga rum från och med trettionde dagen före valdagen samt inom riket till och med dagen före valdagen och utom riket intill dess avgivna valsedlar enligt vad i 75 § sägs skola insändas till överståthållarämbetet.

72 §.

Magistrat samt chef för beskickning eller konsulat, där röstning i enlighet med bestämmelserna i 71 § må ske, skall före röstmottagningens början utfärda kungörelse angående dagar och tider samt ställe för röstmottagningen. Av magistrat utfärdad kungörelse skall anslås offentligen samt införas i minst en ortstidning. Kungörelse, som utfärdas av chef för beskickning eller konsulat, skall genom anslag samt, där så kan ske, även på annat lämpligt sätt bringas till kännedom.

73 §.

1. Vid röstning enligt 71 § skola användas sådana valkuvert och ytterkuvert, som i 61 § 1 mom. avses. Dylika kuvert skola före röstmottagningens början genom statsverkets försorg tillställas magistraten eller beskickningens eller konsulatets chef.

2. Väljaren skall personligen inställa sig hos röstmottagaren samt avlämna röstlängdsutdraget, sedan han å detsamma inför röstmottagaren tecknat sitt namn. Därjämte skall han lämna uppgift rörande den omständighet, som för honom enligt 71 § kan medföra rätt till röstning i nu förevarande ordning. Finnes utdraget vara i behörigt skick och föreligger ej anledning antaga att väljaren är annan än den utdraget avser samt synes den lämnade uppgiften sannolik, erhåller väljaren av röstmottagaren ett valkuvert. Väljaren skall i anvisat enrum eller å avskild plats i röstningslokalen, där hans förehavande ej kan iakttagas, inlägga sin valsedel i kuvertet och tillsluta detsamma, varefter han överlämnar det till röstmottagaren. Är kuvertet tillslutet och utan annat märke än föreskriven ändamålsbeteckning, mottages detsamma; i annat fall varde det ej mottaget. Röstmottagaren inlägger mottaget kuvert jämte det avlämnade röstlängdsutdraget i ett ytterkuvert, å vilket antecknas ej mindre orten för avlämnandet än även valkrets och valdistrikt som väljaren tillhör. I sammanhang härmed antecknas väljarens namn samt nämnda valkrets och valdistrikt å en särskild förteckning, vilken föres enligt av Konungen fastställt formulär. Därefter tillsluter röstmottagaren ytterkuvertet och lägger det i förvar under lås.

74 §.

1. Äro äkta makar båda röstberättigade, äger make, som röstar i den ordning som i 71 § sägs, därvid avgiva valsedel jämväl för andra maken. För sådant fall skall valsedelsförsändelse anordnas på sätt och inom tid som i 63 § sägs.

2. Äkta make, som vill avgiva valsedel för andra maken jämlikt denna paragraf, avlämnar till röstmottagaren valsedelsförsändelsen jämte sådant röstlängdsutdrag som i 60 § sägs rörande sistnämnda make. Finnes, att röstlängdsutdraget är i behörig ordning, att ytterkuvertet är sådant som i 63 § 2 mom. avses, samt att å detsamma äro tecknade förklaring av väljaren ävensom vittnesintyg i behörigt skick, och förekommer ej skäl原因 anledning antaga att ytterkuvertet blivit efter tillslutandet öppnat, bryter röstmottagaren ytterkuvertet; i annat fall varde det ej mottaget.

3. Är innerkuvertet sådant som i 63 § 2 mom. avses samt tillslutet och utan annat märke än föreskriven ändamålsbeteckning, skall röstmottagaren inlägga kuvertet jämte röstlängdsutdraget i sådant ytterkuvert som i 61 § 1 mom. avses, å vilket antecknas ej mindre orten för avlämnandet än även valkrets och valdistrikt som väljaren tillhör. I sammanhang härmed antecknas väljarens namn jämte nämnda valkrets och valdistrikt i den i 73 § 2 mom.

omförmälda förteckning. Därefter tillsluter röstmottagaren ytterkuvertet och lägger det i förvar under lås.

Är innerkuvertet ej sådant som i 63 § 2 mom. avses eller ej tillslutet eller finnes å detsamma annat märke än ändamålsbeteckningen, varde det återlämnat.

75 §.

1. De enligt 73 och 74 §§ i förvar lagda ytterkuverten skola insändas, av röstmottagare i stad inom riket till Konungens befallningshavande i det län, där staden är belägen, och av röstmottagare vid beskickning eller konsulat till överståthållarämbetet. Insändandet skall ske, från stad inom riket omedelbart sedan röstmottagningen å dagen före valdagen avslutats samt från beskickning och konsulat i så god tid, att kuverten kunna beräknas vara överståthållarämbetet till handa sist dagen efter valdagen.

2. Innan röstmottagare insänder kuverten, skall deras antal räknas. Tillika räknas antalet personer, som enligt den i 73 § 2 mom. omförmälda förteckning avgivit valsedel. Kuverten inläggas i ett eller flera omslag, vilka tillhandahållas av statsverket. Varje omslag förses med anteckning om de ineliggande ytterkuvertens antal och om stad inom riket eller beskickning eller konsulat, där valsedlarna avgivits, samt förseglas omsorgsfullt under sigill. Vid röstmottagningen och kuvertens räkning föres protokoll enligt formulär som fastställs av Konungen. I protokollet antecknas antalet ytterkuvert, antalet nyssnämnda personer samt antalet omslag i vilka ytterkuverten inlagts, varjämte sigillen med vilka omslagen förseglats i protokollet avtryckas. Jämte omslaget eller omslagen, vari ytterkuverten inlagts, insändas protokollet och förenämnda förteckning. Sker insändandet med post, skall försändelsen anordnas som värdepost.

Har i stad inom riket icke avlämnats någon valsedel på sätt i 71 § sägs, skall röstmottagaren insända meddelande härom till Konungens befallningshavande, sedan den för dylik röstning bestämda tiden utgått.

76 §.

1. Det åligger Konungens befallningshavande tillse, att de i 70 § 2 mom. omförmälda handlingar ävensom sådana i 75 § angivna handlingar, vilka röstmottagare i stad inom riket skall insända, snarast möjligt inkomma samt, där så ej sker, från försumlig valförrättare eller röstmottagare infordra vad som fattas. Konungens befallningshavande verkställe även förberedande granskning av inkomna valhandlingar. Befinnas dessa därvid icke vara i behörigt skick, införskaffe Konungens befallningshavande, där så prövas nödigt, på lämpligt sätt erforderliga upplysningar rörande anledningen härtill.

2. Då val i hela riket samtidigt ägt rum, företages för varje valkrets av Konungens befallningshavande vid offentlig förrättning fördelning av inkomna ytterkuvert. Vid förrättningen för Stockholms stads valkrets fördelas även de till överståthållarämbetet från röstmottagare vid beskickningar och konsulat inkomna ytterkuverten. Förrättning som nu sagts skall företagas så snart

ske kan sedan valhandlingarna inkommit från valförrättarna och röstmottagarna inom valkretsen. Kungörelse om förrättningen skall senast dagen förut anslås offentligen.

Vid förrättningen granskas sigillena å varje omslag, som enligt påteckning innehåller ytterkuvert, samt jämföras med de sigill, som äro å vederbörande protokoll avtryckta. Förekommer ej skälig anledning antaga att omslaget efter tillslutningen blivit öppnat, brytes förseglingen. I annat fall lämnas omslaget orubbat och däri inneslutna valsedlar inverka ej på valen.

Ur de öppnade omslagen uttagas ytterkuverten och ordnas i grupper sålunda, att ytterkuvert, vilka enligt därå antecknade uppgifter innehålla valkuvert från väljare hörande till en och samma valkrets, sammanföras i en grupp. Ytterkuverten i varje sådan grupp räknas och inläggas för sig i ett eller flera omslag, som omsorgsfullt förseglas under sigill. Å varje omslag antecknas antalet ineliggande ytterkuvert samt såväl den valkrets, för vilken förrättningen företages, som den valkrets väljarna tillhöra.

Vid förrättningen föres protokoll enligt formulär, som av Konungen fastställles.

Inkomma efter avslutandet av förrättningen för Stockholms stads valkrets till överståthållarämbetet ytterkuvert från röstmottagare vid beskickning eller konsulat, lämnas dessa kuvert orubbade och däri inneslutna valsedlar inverka ej på valen.

3. Omslag, vari vid förrättningen inlagts ytterkuvert från väljare tillhörande den valkrets för vilken förrättningen företagits eller annan valkrets inom samma län, lägges till förvar bland de valet i vederbörande valkrets rörande handlingarna. Annat omslag, vari vid förrättningen ytterkuvert inlagts, översändes till den Konungens befallningshavande, som skall verkställa sammanräkning för den valkrets väljarna tillhöra; och bifogas vid översändandet utdrag av protokollet vid förrättningen, utvisande antalet översända ytterkuvert. Sker översändandet med allmänna posten, skall försändelsen anordnas som värdepost.

Finnes beträffande någon utom länet belägen valkrets, att icke något ytterkuvert inkommit, som angivits innehålla valkuvert från väljare tillhörande den valkretsen, skall bevis därom genom protokollsutdrag översändas till den Konungens befallningshavande som har att förrätta sammanräkningen för valkretsen.

77 §.

1. Sammanräknandet av avgivna röster verkställles av Konungens befallningshavande för varje valkrets å tid och ställe som Konungens befallningshavande bestämmer. Förrättningen skall utsättas att äga rum, då val samtidigt skett i hela riket, så snart ske kan efter det att förrättning som i 76 § 2 mom. sägs hållits för valkretsen och för annan valkrets inom samma län och handlingar som i 76 § 3 mom. avses inkommit från samtliga övriga Konungens befallningshavande i riket samt, då val ej samtidigt ägt rum i hela

riket, så snart ske kan sedan valhandlingarna inkommit från valförrättarna och röstmottagarna i valkretsen.

Kungörelse om sammanräkningen skall senast dagen förut anslås offentligen och införas i ortstidningar. Sammanräkningen företages inför öppna dörrar.

2. Då val samtidigt ägt rum i hela riket, uppläses vid sammanräkningen det vid förrättning jämlikt 76 § 2 mom. för valkretsen förda protokoll tillika med utdrag, i vad valkretsen rör, ur protokoll vid sådan förrättning för annan valkrets inom samma län ävensom inkomna protokollsutdrag som i 76 § 3 mom. sägs, varjämte granskas förseglingen till omslag, som inkommit med nämnda protokollsutdrag eller jämlikt sistberörda lagrum lagts till förvar bland de valet i valkretsen rörande handlingarna. Då val ej samtidigt ägt rum i hela riket, granskas sigillen å varje omslag, som inkommit från valförrättare eller röstmottagare och enligt påteckning innehåller ytterkuvert, samt jämföras med de å vederbörande protokoll avtryckta sigill.

Förekommer ej skäl原因 anledning antaga att omslag efter tillslutningen blivit öppnat, brytes förseglingen. I annat fall lämnas omslaget orubbade, och de däri inneslutna valsedlarna inverka ej på valet.

De i omslagen inlagda ytterkuverten brytas, och valkuverten jämte röstlängdsutdragen uttagas och granskas. Finnas flera valkuvert härröra från samme väljare, äro de alla ogilla och läggas orubbade åsido. Beträffande övriga valkuvert tillses, att den som avgivit kuvertet är i röstlängden för det i röstlängdsutdraget angivna valdistriktet upptagen såsom röstberättigad och icke vid valförrättningen i detta distrikt har utövat sin rösträtt ävensom att kuvertet är av föreskriven beskaffenhet samt tillslutet och utan annat märke än föreskriven ändamålsbeteckning. Finnas nämnda villkor uppfyllda, nedlägges kuvertet i en urna, i sammanhang varmed i röstlängden vid väljarens namn antecknas att rösträtten utövats. I annat fall lägges kuvertet orubbade åsido såsom ogillt.

3. De från valförrättarna insända protokollen över röstningen i valdistriktet inom valkretsen granskas var för sig och sigillen å de vid varje protokoll fogade omslag, varom i 69 § 4 och 5 mom. förmåles, jämföras med de sigill som äro å protokollet avtryckta. Förekommer därvid ej skäl原因 anledning antaga att omslag efter tillslutningen blivit öppnat, brytes förseglingen. I annat fall lämnas omslaget orubbade, och däri inneslutna valsedlar inverka ej på valet.

78 §.

Efter det protokollen från de särskilda valdistrikten upplästs, de valkuvert, som nedlagts i en urna, uttagits ur denna, samt valsedlarna uttagits ur dessa kuvert och ur de från valförrättarna insända valkuverten samt jämte de från valförrättarna insända valsedlarna granskats, pröve Konungens befallningshavande valsedlarnas giltighet och meddele de beslut, vartill valsedlarna och protokollen, med hänsyn jämväl till enligt 76 § 1 mom. inhämtade upplysningar, må giva anledning.

93 §.

I de ärenden rörande val till andra kammaren, varom i denna lag förmäles, må det vara envar tillåtet att, under iakttagande av behörig tid och ordning, på eget äventyr till myndighet insända handlingar i betalt brev med allmänna posten.

Vad här — — — om besvär.

95 §.

Valnämnden eller magistraten åligger ombesörja, att de anordningar som i 61 § 2 mom. avses ordentligen verkställas.

Kostnaden för dessa anordningar och för kungörande, som åligger valnämndens ordförande eller magistrat, skall gäldas av kommunerna, vilka jämväl hava att tillhandahålla lämpliga vallokaler.

96 §.

Valkuvert och ytterkuvert som i 61 § 1 mom. och 63 § 2 mom. avses skola vara av ogenomskinligt papper samt, vad varje särskilt slag angår, lika till storlek och beskaffenhet. Kuverten skola vara försedda med ändamålsbeteckning; och fastställer Konungen för de skilda slagen kuvert formulär till sådan beteckning.

Konungen fastställer jämväl formulär till de blanketter för röstlängdsutdrag, varom i 60 § förmäles.

Omslag som i 69, 75 och 76 §§ avses skola vara av hållfast beskaffenhet. Formulär till anteckningar å desamma fastställas av Konungen.

Det åligger envar, som i utövning av ämbete, tjänst eller offentligt uppdrag omhänderhar valkuvert varom i 61 § 1 mom. förmäles, att tillse det kuverten icke utlämnas i annan ordning än i 62 § 1 mom. och 73 § 2 mom. sägs.

Denna lag träder i kraft då Konungen, efter det att riksdagen antagit Konungens förslag till ändrad lydelse av § 24 riksdagsordningen, låtit i riksdagen uppläsa öppet brev att kungörelse utfärdats om sådan ändring av riksdagsordningen.

Stockholm den 15 maj 1934.

Med undersätlig vördnad:
